

ticko-metodologická hľadiska, jednak jsou využívané výsledky některých empirických výzkumů (např. v oblasti tvořivé činnosti, iniciativy a společenské odpovědnosti aj.). Pokud jde o formativní stránku, nelze zapomínat na spolupráci s pedagogy, kdežto spolupráce s řídicími a technickými pracovníky, ekonomy by měla přispívat zejména k vytváření optimálních podmínek pro každého pracujícího z hlediska psychologických předpokladů. Tím se ovšem nevyčerpává úloha psychologie, která má také pomáhat odkrývat nové směry a perspektivy psychického rozvoje budoucího člověka, budovatele komunistické společnosti.

V rámci sjezdu byla rovněž organizována dvě večerní kolokvia, věnovaná využití psychologie v praxi a aktuálním problémům psychologické diagnostiky. Konečně bylo součástí sjezdu i Valné shromáždění Československé psychologické společnosti, které zvolilo nový hlavní výbor a v programovém vystoupení jeho předsedy dr. J. Čepeláka, CSc., formulovalo hlavní směry činnosti společnosti v příštím období.

Závěrem možno konstatovat, že sjezd prokázal angažovanost československých psychologů při plnění úkolů rozvoje naší socialistické společnosti i jejich připravenost vstoupit do nové, kvalitativně vyšší fáze jejich vědeckovýzkumného úsilí.

ZDENĚK HELUS

20 ROKOV

EXPERIMENTÁLNEJ PSYCHOLÓGIE SAV

Dňa 5. marca 1955 vzniklo medzi prvými pracoviskami SAV aj psychologické pracovisko. Psychologické laboratórium SAV prebudované v roku 1963 na Ústav experimentálnej psychológie SAV sa stalo prvou profesionálnou inštitúciou v psychologických vedách v Československu. Ide o historický medzník vedeckých aktivít u nás, pretože do záberu vedeckého skúmania sa dostal sám človek a jeho činnosť. Podľa Engelsa sa tým začína 3. etapa celkového vývinu vedy.

Významu tejto udalosti zodpovedali aj podujatia, ktoré pri tejto príležitosti Ústav experimentálnej psychológie SAV usporiadal. Okrem dovnútra zameraných hodnotení uplynulého vývoja usporiadali sa akcie zamerané navonok (ako napr. Týždeň otvorených dverí, tlačová beseda, vystúpenia v masovokomunikačných prostriedkoch). Trvalejší charakter nadobudli práce, ktoré pri tejto príležitosti vznikli: Výberová bibliografia; zovšeobecnenie metodologických princípov výskumnej činnosti ústavu v publikácii D. Kováč: K integrácii v psychológii, Bratislava, Psychodiagnostika 1975; Výber najdôležitejších výsledkov ústavu za 20-ročné obdobie.

Najzávažnejším podujatím bola medzinárodná konferencia „Experiment v psychológii“ (Smolenice, 27.–29. 11. 1975). Jej cieľom bolo posúdiť efektívnosť experimentálneho spôsobu bádania v psychológii a osobitne vo výskume poznávacích procesov. Realizácia toho sa mala dosiahnuť prednesením všeobecných a špecifických referátov poprednými odborníkmi psychologických disciplín. Z týchto dôvodov sa konferencia plánovala výberovým prístupom k témam i k osobám; v domácom meradle sa pozvánka k aktívnej účasti posielala len uznávaným odborníkom a zo zahraničia boli pozvaní predstavitelia bratských ústavov Akadémií a niekoľko ďalších jednotlivci. Konferencie sa zúčastnilo 50 odborníkov (z toho 12 zahraničných). Program konferencie zahrňoval 21 referátov, z čoho bolo 11 zahraničných a 5 z ústavu.

Pokiaľ ide o všeobecné referáty, D. Kováč zdôvodňoval efektívnosť experimentálneho prístupu pri získavaní psychologického vedeckého faktu; F.

Konferenciu otvoril člen korešpondent SAV V. Cirbes

Klix (NDR) hovoril o kritériách pokroku vo vedeckom poznaní a G. D. Pirjov (Bulharsko) o klasifikácii metód psychologického výskumu.

Experimentálno-psychologickými prístupmi v rámci všeobecnej psychológie sa zaoberali J. Linhart (modely chápania), B. F. Lomov — ZSSR (psychologické procesy pri komunikácii), S. Ertel — NSR (psycholingvistika), J. Hoffman — NDR (tvorenie pojmov), T. Pardel—M. Hrabovský (motivačná štruktúra), I. Sípoš (inovácie výskumov pamäti), N. J. Vergiles — ZSSR (systémový prístup k vnímaniu).

Tri referáty boli venované problémom psychofyziológie: M. Tomka (MER) referoval o kritériách mozgovej aktivity vo vzťahu k vedomiu; F. Podivínský—J. Žalčík o párovej činnosti hemisfér; A. Uherík o bioelektrickej aktivite kože.

Ďalšie referáty sa týkali uplatnenia experimentu v psychofyzike (J. Zambrodin — ZSSR), v sociálnej psychológii (E. V. Šorochova — ZSSR), v pedagogickej psychológii (J. Hvozdič).

Z oblasti inžinierskej psychológie odznel referát J. Daniela o problémoch relevancie laboratórneho výskumu a M. Strížena o mentálnych modeloch.

K problematike novších prístupov k spracovaniu dát hovoril G. A. Lienert (NSR) a V. Břicháček; P. Rókusfalvy (MER) demonštroval možnosť experimentálnych prístupov v oblasti psychológie športu.

Referáty sa predniesli v blokoch po troch, za čím nasledovala rozsiahla diskusia. Konferenčnými jazykmi boli ruština, angličtina a nemčina.

Z uvedenej všeobecnej charakteristiky priebehu konferencie vyplýva, že v realizácii vytýčeného cieľa sa vyskytli aj niektoré nepredvídané okolnosti. Šlo jednak o obmedzený časový priebeh konferencie (pôvodne širšie koncipovaný rozsah bol pre určenie náhradného termínu v Smoleniciach zúžený) a jednak o skutočnosť, že niektorí vybraní referujúci sa nedostavili (na-

pr. z Rumunska, Poľska, Francúzska). Tento odklon od predpokladaného cieľa konferencie bude sa však môcť upraviť tým, že do pripravovanej publikácie rovnomenného znenia sa zahrnú aj príspevky takých špičkových pracovníkov, ktorí sa konferencie nezúčastnili.

Vysokým kladom konferencie bolo, že nebolo na nej ani len priemerných referátov, pričom niektoré dosahovali medzinárodnú špičku. Vo väčšine príspevkov sa uplatnili širšie integrujúce prístupy autorov, zatiaľ čo v iných sa priniesli nové poznatky širšieho metodologického dosahu. K menej očakávaným, zato však nie menej významným pozitívam konferencie patrila vecná, kritická a hodnotiacia diskusia; nebolo referátu, ku ktorému by sa nediskutovalo.

Vyzdvihnúť treba skutočnosť, že na konferencii sa zúčastnila reprezentatívna sovietska delegácia na čele s riaditeľom Psychologického ústavu AV ZSSR a predsedom Spoločnosti psychológov ZSSR.

Konferencia vyústila aj do kodifikovania predtým pripravovaných dohôd o vedeckovýskumnej spolupráci Ústavu experimentálnej psychológie SAV s Psychologickým ústavom AV ZSSR a s Psychologickým ústavom Maďarskej akadémie vied na obdobie 6. päťročnice. Dohody sa uzavreli aj medzi inými pracoviskami.

V otváracíj časti konferencie bol prítomný v zastúpení predsedu SAV ako patróna konferencie člen korešpondent V. Cirbes, ktorý v pozdravnom prívete pozitívne hodnotil doterajšiu činnosť ústavu. Pozdravný prívet sovietskych psychológov tlmočil vedúci delegácie člen korešpondent B. F. Lomov, ktorý súčasne odovzdal jubilujúcemu ústavu knižné dary (sériu najnovších u nás málo dostupných publikácií bratského ústavu).

Aj keď psychológia vznikla ako moderná veda pred necelými 100 rokmi, vďaka experimentálnej metóde sa rýchlo zaradila k pomerne exaktným vedám. Experiment navyše zabezpečil psychológii efektívnu interdisciplinárnu spoluprácu a v súčasnosti viedol aj k systémovému prístupu. Toto všetko sa v tej alebo onej miere ukázalo aj pri podujatiach konaných pri príležitosti 20. výročia nástupu experimentu ako profilujúcej metódy psychologickej práce u nás.

DAMIÁN KOVÁČ

XII. VÝROČNÍ SJEZD ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI MIKROBIOLOGICKÉ PŘI ČSAV

XII. sjezd Společnosti se konal v Košicích ve dnech 9.–12. září 1975. Přes problémy spojené s jeho situováním do nejvýchodnější oblasti státu, zúčastnilo se ho více než 300 československých a 40 zahraničních mikrobiologů a byla na něm zastoupena všechna naše hlavní výzkumná pracoviště. Sjezd byl dobře připraven a bylo patrné, že košičtí organizátoři při jeho zajišťování vykonali kus poctivé práce. Protože se všechna jednání konala v budově Vysoké školy technické, bylo snadné přecházet ze zasedání jedné sekce do jiné. Součástí sjezdu bylo sympozium s mezinárodní účastí o vibriónacích a jiných původcích enterotoxikóz, o kterém je referováno na jiném místě. Zasedání sjezdu zahájil předseda společnosti prof. Martinec a účastnili se ho i představitelé veřejného života Košic a Východoslovenského kraje, jejichž jménem sjezd pozdravil předseda MěNV. Kromě zprávy o činnosti Společnosti, přednesené vědeckým tajemníkem M. Rýcem, zpráv hospodáře a revizorů účtů byla na programu společného zasedání přednáška